

КОНЦЕПТ «КАРНАВАЛ» ЯК СКЛАДОВА ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

Т.А.Котова, студентка групи ФІНм-1-16-2.0д, VI курс, напрям підготовки «Мова і література (іспанська)».

Науковий керівник: Р.К. Махачашвілі, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства.

У статті розглянуто понятійні особливості концепту “Карнавал”, його вираження в іспанській мові та культурі, досліджено походження культурного феномену, визначено становлення і структуру карнавалу.

Ключові слова: Карнавал Кадису, карнавальні пісні, чіріготи, співаюча преса, хор, компарси, квартет

Актуальність та доцільність дослідження роботи з одного боку обумовлена тим, що сьогодні у межах лінгвоконцептологічних розвідок напрямок дослідження концептів активно розвивається, а з іншого тим, що велика кількість концептів ще не описана у науці про мову. Так, концепт “Карнавал” як різновид дискурсу ще не потрапляв у поле дослідницької уваги, що і визначає необхідність його аналізу на матеріалі іспанської мови.

Мета дослідження – полягає в комплексному аналізі концепту “Карнавал” в сучасній іспанській мові і культурі.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- Описати понятійні характеристики концепту «Карнавал» як різновиду дискурсу;
- Встановити образні характеристики даного концепту;
- Визначити особливості вираження концепту «Карнавал» в сучасній іспанській мові.

Аналіз останніх публікацій. У межах лінгвоконцептологічних розвідок напрямок дослідження концептів активно розвивається. Концепт “Карнавал”

досліджували Хуліо Каро Бароха, Марія Луїса Парамо, Естрейя Фернандес, Франсиско Х. Гарсія Гаярдо, Ігнасіо Сакалуга, Діана Репето та інші.

Кадиський карнавал, з часів його походження до сьогодні, накопичив надзвичайну кількість інформації. Його пісні, автори і самі карнавальні групи слугують агітаційними агентами з функціями, подібними до засобів масової інформації.

Все ж, почнемо з роз'яснення етимологічних коренів слова "карнавал". Етимологія цього терміна [...] найпоширеніша в межах західно-християнської цивілізації є відома деривація слова "карнавал" від латинського терміна *-carne* "м'ясо", *-vale* "прощавай", коли християни відмовлялися від м'яса на період Великого посту [6, с. 369]. Також знаходимо, що термін "карнавал" походить від *carne levare* "видаляти м'ясо" [3, с. 15]. Ще одне значення від *carnestolendas*, що означає "уникати м'ясо" [10, с. 35].

Карнавал у його культурологічному зрізі є дискурсом, "мовленням, зануреним у життя", невіддільним від екстралінгвістичних факторів (прагматичних, соціокультурних, психологічних) [1, с.32]. Щоб зрозуміти, як це "карнавал", - потрібно згадати М.Бахтіна: «глядачі не відвідують карнавал, а проживають, оскільки його проводять для всього населення. Під час цього святкування життям є карнавал» [2, с.13]. Це не просто тиждень веселощів чи маскараду – це ціла культура. Карнавал Кадису – одне з найдавніших свят Андалусії. Через це він відзначається вражаючою складністю елементів, що її формують. [5, с. 65].

Кадиський карнавал отримав назву "співаюча преса", бо карнавальні групи розповідали про реальні події, про те, що відбувалися протягом року, це було зроблено в особливому музичному оформленні, характерному лише карнавалу Кадиса.

Перші знайдені письмові свідчення про свято знайдені в «Історії Кадису» Августина де Ороско (1591), Синодальних Статутах (1591), Статутах Семінарії Кадису 1596 року. Карнавал Кадису має багато спільного з італійськими карнавалами. І саме в шістнадцятому столітті, коли порт Кадису був одним з найважливіших у Іспанській імперії, вплив відчувався з усього світу, а точніше з

Венеції, міста, з яким воно пов'язане комерційними зв'язками, звідти ж деякі з традицій, які характеризують кадиський карнавал: костюми, маски, конфетті.

Карнавал в Кадисі не регулюється аж до 1861 року, коли міський голова Хуан Валверде запропонував, щоб міська рада відповідала за організацію карнавалу. Та не завжди святкувався карнавал в Іспанії. В 1937 році Франко забороняє карнавал майже по всій країні, лише Кадис продовжує в лютому збиратись маленькими групами у винних, продуктових магазинах, щоб співати карнавальні пісні [7, с.150].

Без сумніву, душа цього свята – це конкурс карнавальних груп в Gran Teatro Falla або офіційний карнавал. Згодом це святкування перетворилось в національне явище. Правила конкурсу передбачають участь чотирьох типів груп: хори, компарси, чіріготи, квартети [9, с.451]. Чіріготи представлені групою музикантів з 7 до 12 осіб, які співають куплети гумористичного та критичного змісту. Вони супроводжуються малим та великим барабаном, гітарою та спеціальними свистками. Також є групи, що не беруть участі в конкурсі, бо надають перевагу співу на вулиці в тиждень карнавалу. І офіційні, і вуличні групи готують репертуар задовго до початку свята, ще з літа. Всі карнавальні групи Кадису вважаються яскравим прикладом масової комунікації, так як їх пісні є призмою сучасного життя Іспанії на регіональному та національному рівні [9, с. 453]. Двома ключовими аспектами в створенні карнавальних пісень є гумор і відображення навколишньої дійсності [5, с. 67].

Пісні карнавалу охоплюють наступні сфери життя: політику, економіку, суспільство на національному і міжнародному рівнях, культуру, спорт, науку і технології та інше [4]. Карнавал несе важливу філологічну цінність. Наприклад, Бахтін знаходить чіткий зв'язок між карнавалом і вуличними балачками з створенням власної особливої мови. "На площах святкування було чути вислови зі знайомої мови, що майже утворили власну мову [...] Під час святкових днів, особливо в дні карнавалу, вуличний словник постійно поповнюється. Карнавал – творець мови, виразів і, разом з цим, унікальних почуттів і досвіду, характерних лише для карнавалу [2, с. 286]. У куплетах важливим є те, що сказано. Хосе Марія

Пеман у 1959 році в своєму дискурсі наголошувала: "Карнавал Кадису – це літературне свято, яке має дві складові гумору, одну – меланхолії та одну свободи".

Ні від кого не приховаєш, що іспанці славляться своєю любов'ю до всього свого, своєї мови, Батьківщини. Одним з таких проявів є мистецтво слова. За Фернандесом, чірігота - це "одне з найбільш справжніх відображень культури Андалусії" [5, с. 66]. Присутність теми Андалусії в куплетах пісень карнавалу вивчав Д. Репето. Згідно його дослідження, "здавна були групи, що крім згадки в назві чи в куплеті карнавалу, ще й представляли загалом Андалусію. (...) На початку 70-х вже з'являються автори, яким не байдужа Андалусія. Показане невдоволення жителів півдня несправедливою недооцінкою цього регіону в порівнянні з іншими територіями Іспанії, що є актуально навіть зараз [8, с. 304]. Яскравим прикладом зображення Андалусії є карнавальна група Педро Ромеро Варо «Наша Андалусія». В своїх піснях він говорить про свободу, соціальну справедливість, боротьбу за нове "зображення" Андалусії в свідомості іспанців. Намір і задумка автора дуже ясна і чітка. В своєму інтерв'ю він каже: "Ця пісня карнавалу має регіональне, унітарне спрямування. Лозунг "Вставай, Андалусія" перетворився на один з найчастіше використовуваних компонентів карнавальних пісень. Я дуже задоволений і гордий «Нашою Андалусією». В мене є на це причини, і я щиро сподіваюсь, що ми зробили свій внесок в таке важливе зараз положення Андалусії. Хочу, щоб «Наша Андалусія» змогла донести жителям усвідомлення того, що відбувається з Андалусією – це проблема кожного з нас. Як андалусієць, я виконав свій моральний обов'язок, бо народ встане, не піднімаючи цеглини з даху, а якщо кожен відкриє свою душу" [8, с. 309].

Окрім сприйняття карнавалу як колективного соціального уявлення про андалузське суспільство, варто пам'ятати, що це ще подорож в часі, з відображенням важливих історичних подій, сьогодення і минулого, що мало місце в суспільстві, де співають пісні карнавалу.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Групи кадисського карнавалу майже з самого початку на рівні з засобами масової

інформації мають схожі функції. Спочатку були передавачами інформації, зібраної в пресі, пов'язаної з соціальною, політичною, економічною реальністю міста, країни або навіть її положенням на міжнародній арені.

Креативність карнавалу визначається силою слова, його контекстом, тому пісні карнавалу – це перш за все увага на текст, де є історичне, соціальне, антропологічне, психологічне, іронічне, саркастичне.

Карнавал Кадису є знаряддям і засобом захисту і вираження культурних, ідеологічних, автентичних проявів Андалусії. В куплетах карнавальних пісень, в кадіському святі підтримується, закріплюється, розвивається андалусійська традиція.

Карнавал Кадису – це мовна і культурна традиція півдня Іспанії зі своїм почерком, манерою і спрямуванням з перших днів існування до сьогодення.

Перспективними є подальші дослідження дискурсу «Карнавал», оскільки тема ще не розкрита повністю, потребує глибокого вивчення; матеріали і результати дослідження можуть застосовуватися в курсах міжкультурної комунікації, практиці викладання розділів певних лінгвокультурологічних та лінгвоконцептологічних дисциплін з іспанської філології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс [Електронний ресурс] / Н. Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – Режим доступа: <http://www.tapemark.narod.ru/les/136g.html>
2. Bajtin Mijail La cultura popular en la Edad Media y en el Renacimiento. El contexto de François Rebelais / Mijail Bajtin. – Madrid: Alianza, 2003. – 394 p.
3. Castillo José María Televisión, realización y lenguaje audiovisual / José María Castillo. – Madrid: Instituto Oficial de Radio Televisión Española, 2009. – 734p.
4. Diario de Cádiz (del Grupo Joly) . [Recurso electrónico]. – Régimen del acceso:<http://www.diariodecadiz.es/carnavalcadiz2013>
5. Fernández Jiménez Estrella “Acercamiento a la creatividad de las chirigotas gaditanas” [Recurso electrónico] / Estrella Fernández Jiménez // Creatividad y sociedad (24). – Sevilla, 2009. Régimen del acceso:

<http://creatividadysociedad.com/articulos/24/3.%20Acercamiento%20a%20la%20creatividad%20de%20las%20chirigotas%20gaditanas.pdf>

6. Mateo Luis Regino Carnaval en Madrid / Luis Regino Mateo // En Alberto Ramos. IX Congreso del Carnaval. – Cádiz: Ayuntamiento de Cádiz, 1998. – P. 369
7. Ramos Santana Alberto (2002) El carnaval secuestrado o Historia del Carnaval / Alberto Ramos Santana. – Cádiz: Quorum Editores, 2002. – 287 p.
8. Repeto D. La cuestión de la Autonomía Andaluza a través de las letras del Carnaval de Cádiz / Alberto Ramos Santana // La Transición: Política y Sociedad en Andalucía. – Cádiz: Fundación Municipal de Cultura, Excmo. Ayuntamiento de Cádiz. – 2005. – P. 304, 309-310
9. Sacaluga Rodríguez Ignacio El Carnaval de Cádiz como generadores de información, opinión y entretenimiento. Un ejemplo de comunicación masiva / Ignacio Sacaluga Rodríguez // Historia y Comunicación Social (18). – Madrid: Biblioteca Complutense / Ediciones Complutense, 2013. – P. 451
10. Torres Margarita (2010) Raíces antiguas y medievales del carnaval. Una aproximación histórica / José María Balcells // El Carnaval: Tradición y actualidad. – León: Universidad de León. – 2010. – P. 35

The article deals with the notional features of the concept "Carnival", its expression in Spanish language and culture, the origin of the cultural phenomenon is studied, the formation and structure of the carnival are determined.

Key words: Carnival of Cadiz, carnival songs, chirigotas, singing press, chorus, kompars, quartet